

ACT en het verlangen

Ter inleiding

Jaap van Weeghel
Leiden, 27 september 2007

Wat verstaan we onder 'het verlangen'?

Op het internet veel verwijzingen naar:

- Pornografie
- Contactadvertenties
- Candlelight-poëzie

Het verlangen

Meerdere betekenissen:

1. Wens, behoefte, begeerte
2. Eis, dringend verzoek
3. Streven om kloof tussen ideaal en werkelijkheid te overbruggen; sterk verbonden met aspiraties, zingeving en levenskunst (grote verwantschap met 'herstel')

Edward Hopper The Museum of Modern Art, New York

Onvervulde behoeften (F)ACT-cliënten (Maaïke van Vugt, Hans Kroon)

Top-vijf:

- Zingeving en herstel
- Activiteiten
- Gezelschap
- Intieme relaties
- Betaald werk

Verlies en verlangen

‘Loss, Loneliness and the Desire for Love’
(L. Davidson & D. Stayner, 1997)

ACT en andermans verlangens

Verlangens (zowel ‘wensen’ als ‘dringende verzoeken’) van andere betrokkenen:

- Hulpverleners
- Familie
- Andere burgers
- Ketenpartners, andere maatschappelijke organisaties
- Etc.

ACT en het verlangen

Niet afwachten, maar..

Een ACT-ieve manier
om verlangens
van cliënten
en andere betrokkenen
te leren kennen
en te helpen realiseren

Het succes van ACT

- Houdt cliënten uit het ziekenhuis
  - Blijvend contact met moeilijke cliënten
  - Zorgt voor stabiele huisvesting
  - Beter symptoom-management
  - Cliënten ervaren betere kwaliteit van leven en zijn tevreden over ACT
-
- Dit zijn mooie resultaten bij ‘moeilijke’ doelgroep: ACT is rehabiliterend in ruimere zin van het woord
  - Echter: buiten de VS (Engeland, Nederland) blijkt de meerwaarde van ACT een stuk kleiner

Bovendien ACT boekt veel minder resultaten in:

- Zelfredzaamheid
- Deelname aan arbeid en opleidingen
- Sociaal netwerk
- Familierelaties
- Vermindering stigmatisering

Dus: nog weinig rehabilitatie in specifiekere betekenis van het woord

Oorspronkelijke rehabilitatiebelofte van ACT (het grote verlangen nog niet volledig ingelost)

Hoe draagt ACT bij aan sociale participatie?

Kwalitatieve studie bij cliënten (Krupa e.a., 2005)

- De basis van ACT is de relatie
- ACT helpt bij dagelijkse taken
- ACT helpt bij managen van de aandoening
- ACT intervenueert in crisissituaties
- ACT helpt bij bereiken van doelen en bevordert groei en verandering
- ACT helpt om lid van de samenleving te worden
- ACT verzacht de problemen van het leven in armoede

Spanningen inherent aan ACT (Crupa e.a., 2005)

- ACT als brug van ziekenhuis naar samenleving, maar ook vice versa
- Afhankelijkheid vs. streven naar volwaardig burgerschap
- De dunne lijn tussen assertieve zorg en controle
- Psychische ziekte of armoede?

ACT in Nederland

enkele observaties

- Gestage verspreiding (F)ACT
- FACT-model steeds populairder, ook in grote steden (naast ACT-team)
- ACT-teams voor speciale groepen (forensisch, 1e psychose)
- Aandacht voor implementatieproblemen (o.a. in Doorbraakprojecten Schizofrenie)
- Toevoegen EB-interventies: forse extra inspanning (IPS, IDDT, IMR)
- Toevoegen rehabilitatiemethodiek (IRB, SRH): geen sinecure
- Ervaringswerkers hoog op agenda; discussie over positie en taken
- Oprichten (F)ACT-teams impliceert ingrijpende wijzigingen in het hele regionale zorgaanbod

In 2007: vier Engelstalige publicaties uit NL

- Bak, M., Os, J. van, Delespaul, Ph., Bie, A., Campo, J. á, Poddighe, G., Drukker, M. (2007). An observational “real life” trial of the introduction of assertive community treatment in a geographically defined area using clinical rather than service use outcome criteria. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*
- Sytema, S., Wunderink, L., Bloemers, W., Roorda, L., Wiersma, D. (2007). Assertive community treatment in the Netherlands: a randomized controlled trial. *Acta Psychiatrica Scandinavica*
- Dijk, B. van, Mulder, C.L., Roosenschoon, B-J, Kroon, H., Bond, G.R. (2007). Dissemination of assertive community treatment in the Netherlands. *Journal of Mental Health*
- Remmers van Veldhuizen, J. (2007). FACT; A Dutch version of ACT. *Community Mental Health Journal* (met reactie van Bond en Drake)

Belangrijkste bevindingen

- Bak e.a.: (F)ACT zorgt ook voor klinische vooruitgang: meer remissie
- Sytéma e.a.: ACT hield beter contact met cliënten, maar geen meerwaarde wat betreft opnamedagen, huisvesting, psychopathologie en sociaal functioneren
- Van Dijk e.a.: hoge modelgetrouwheid ACT wordt nog niet bereikt en vindt men vaak ook niet nodig
- Van Veldhuizen: ACT verruimen tot FACT voor alle LZA-clieñten
- Reactie Bond en Drake op FACT is overwegend positief. ACT is in de VS al 30 jaar een robuust model, maar omstandigheden en inzichten veranderen, dus moet het ACT-model dat ook

(F)ACT in complete vorm

Niet alleen:

- Lage caseload
- Gedeelde caseload
- Schoolbord (crises, problemen)
- Casemanagement
- Transmuraal werken

Maar ook:

- Duidelijke oriëntatie op herstel
- Multidisciplinair: trajectbegeleider, psycholoog, verslavingsdeskundige, ervaringswerker, etc.
- EB-interventies:
IPS, IDDT, IMR, gezinsinterventies, rehabilitatiemethodiek

Clënten en familie over ACT en andere EBP's (Scheyett e.a., 2006)

- Slecht geïnformeerd over ACT en andere EBP's
- Na informatie zien zij vele voordelen, maar scepsis blijft

Clënten hebben vooral zorgen over de **proceskant**:

- Keuzevrijheid en vraaggerichtheid wel gewaarborgd?
- Gelijkwaardige werkrelatie?
- Is 'herstel' werkelijk de leidende gedachte?

Familieleden hebben vooral zorgen over de **stelselkant**:

- Zijn EBP's wel beschikbaar en toegankelijk?
- Gebrekkig GGZ-systeem en ongunstige beleidscontext (korting budgetten, zorgverzekering onzeker, verzakelijking in de zorg)

Voorstel Scheyett c.s.:

Evidence-based werken op drie niveaus

1. Evidence-based omgevingen
Sociale verbanden, zorgsystemen en beleidslijnen: financiële middelen, maatschappelijke steunsystemen, niet-stigmatiserende omgevingen
2. Evidence-based interventies
ACT, IPS, IDDT, IMR, gezinsinterventies, etc.
3. Evidence-based processen (zie ook Anthony, 2001)
Goede werkrelatie, eigen inbreng cliënt, hoop op herstel bieden, autonomie bevorderen, initiatieven van cliënten faciliteren

Perspectief

- Verdediging gesloten houden (problemen oplossen, crises bestrijden, opnames voorkomen, dakloosheid tegengaan),
- maar ook tot de aanval overgaan (herstel, klinische vooruitgang, rehabilitatie)
- Specifieke interventies inzetten om specifieke resultaten te bereiken (bv. IDDT en IPS)
- Veel aandacht voor maatschappelijk omgeving (MSS, sociale inclusie bevorderen) en voor veranderende beleidscontext (WMO, zorgstelsel)
- Meer aandacht voor methodische werkprocessen
- ‘Open mind’ voor zinvolle aanpassingen ACT-model

Het verlangen

In de filosofie:

- Meest overkoepelende term om menselijk streven aan te geven
- Streven om de kloof tussen ideaal en werkelijkheid te overbruggen
- Sterk ingebed in emoties; emoties gaan vooraf aan doelen stellen
- Wat te doen als het ideaal niet (helemaal) wordt bereikt: apathisch worden, wegdromen, je afwenden van de werkelijkheid, met minder genoegen nemen?
- Of naar andere wegen zoeken en realistisch optimisme handhaven?

(F)ACT en het verlangen

- (F)ACT geen doel op zich maar middel om een ideaal te helpen verwezenlijken
- Dat ideaal zou moeten zijn: persoonlijk herstel van cliënten, volwaardig burgerschap, echte vrienden, echte banen, echte opleidingen, etc.
- Dat zijn moeilijk te bereiken idealen, maar nemen we in Nederland niet al te snel met minder genoegen?
- Wellicht biedt het Strengths Model van Charlie Rapp ons nieuwe inspiratie en praktische inzichten die onze (F)ACT-praktijk kunnen verrijken